

*Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка*

*Юридичний факультет
Кафедра цивільного права та процесу*

Богдан Й.Г.

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ
ПРО БАНКРУТСТВО**

**ПРОГРАМА СПЕЦКУРСУ
для студентів 5–го курсу юридичного факультету**

Львів – 2009

Провадження у справах про банкрутство – важливий соціальний й економічний інститут господарського процесуального права. Оскільки процедура банкрутства дозволяє забезпечити у першу чергу інтереси працівників підприємств (перша черга кредиторів) та інтереси інших кредиторів і боржника шляхом застосування процедури санації. Процедура санації у провадженні по справах про банкрутство є обов'язковою стадією. Завданням цієї процедури є залучення у справу санатора з метою переведення на нього боргу, або укладення мирової угоди чи застосування інших засобів, що дають змогу найбільш повно збалансувати вимоги кредиторів та обов'язки боржника.

Інтереси кредиторів та боржника у цій процедурі захищаються також за допомогою процедури порушення справи. Для боржника передбачено спеціальні передумови права на звернення до суду, що у свою чергу унеможливує безпідставне порушення справи. Для кредиторів важливою умовою, що гарантує захист їх інтересів є обов'язкова публікація у офіційних друкованих засобах інформації повідомлення про знаходження у суді заяви про визнання суб'єкта підприємницької діяльності банкрутом. Дана норма дає можливість забезпечити участь у провадженні у справі про банкрутство усіх кредиторів боржника з метою більш повного задоволення вимог кредиторів, що проявляється у забезпеченні усіх кредиторів рівними правовими можливостями при задоволенні їх вимог, реалізації їх прав і законних інтересів, забезпеченні конституційного принципу рівності усіх перед законом, у тому числі й в умовах, коли майна боржника недостатньо для повного задоволення усіх вимог кредиторів. Оскільки наслідки порушення провадження у справі про банкрутство впливають на права та обов'язки усіх кредиторів боржника.

Важливою є норма, яка встановлює обов'язок боржника, у разі виникнення передбачених законом умов, звернутися до суду і ставити питання про відкриття провадження про банкрутство.

Провадження у справах про банкрутство регулюється Господарським процесуальним кодексом України, що має загальне значення, з урахуванням особливостей, встановлених Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», який містить спеціальні процесуальні та матеріально-правові норми. Власне останній забезпечує досягнення забезпечення інтересів кредиторів через застосування господарськими судами спеціальних процедур, передбачених у ньому.

Тема 1

Поняття та завдання спецкурсу особливості провадження у справах про банкрутство

Соціально-економічні передумови виникнення інституту неплатоспроможності (банкрутства) у господарському та цивільному праві. Тенденції розвитку законодавства, що регулює провадження у справах про банкрутство. Правова природа провадження у справах про банкрутство. Відмінність провадження у справах про банкрутство від окремого провадження та виконавче провадження. Провадження у справах про банкрутство самостійний інститут господарського процесуального права.

Джерела спецкурсу провадження по справах про банкрутство.

Тема 2

Принципи провадження у справах про банкрутство

Поняття та класифікація принципів провадження у справі про банкрутство. Загальні принципи провадження у справі про банкрутство. Законність, рівність суб'єктів перед законом і судом, диспозитивність. Спеціальні принципи. Співвідношення принципу диспозитивності і судового керівництва, принцип обмеження відкритості судової процедури, особливості допустимості доказів у провадження у справах про банкрутство. Принципи процедури провадження – принцип реальності; принцип ефективного продажу майна; принцип черговості.

Тема 3

Порушення справи про банкрутство

Суб'єкти права на звернення до суду про відкриття провадження у справі про банкрутство. Передумови права на звернення. Матеріально-правові передумови права на звернення: наявність у заявника зацікавленості; наявність у боржника зацікавленості. Неплатоспроможність як передумова права на звернення до суду. Поняття та елементи неплатоспроможності. Порядок звернення до суду у справі про банкрутство. Форма і зміст заяви порушення провадження у справі про банкрутство. Розгляд судом клопотання про порушення справи про банкрутство. Прийняття або відмова у прийнятті заяви про порушення справи про банкрутство. Повернення заяви про порушення справи про банкрутство. Відкликання заяви про порушення справи про банкрутство. Порушення провадження у справі про банкрутство.

Тема 4

Правові наслідки порушення справи про банкрутство

Арбітражний керуючий. Процесуальна діяльність розпорядника майна. Кредитори: поняття, види. Значення підготовчого засідання. Забезпечення вимог кредиторів і мораторій на задоволення вимог кредиторів. Виявлення

кредиторів. Реєстр кредиторів. Попереднє засідання господарського суду. Кредитори, комітет кредиторів. Процесуальні права та обов'язки кредиторів.

Тема 5 Санація

Виявлення осіб, які бажають взяти участь у санації. Процесуальна діяльність з ведення санації. Призначення керуючого санацією та його повноваження. План санації боржника. Заходи щодо відновлення платоспроможності боржника, які може містити план санації. Мирова угода як засіб санації боржника. Порядок укладення та зміст мирової угоди. Затвердження мирової угоди господарським судом. Визнання мирової угоди недійсною. Продаж у процедурі санації майна боржника. Звіт керуючого санацією.

Тема 6 Ліквідаційна процедура

Провадження у справі про визнання боржника банкрутом. Призначення ліквідатора (ліквідаційна комісія), повноваження ліквідатора (ліквідаційної комісії). Майно боржника, ліквідаційна маса. Продаж майна банкрута. Задоволення вимог кредиторів, черговість задоволення вимог кредиторів. Звіт ліквідатора. Припинення провадження у справі про банкрутство.

Тема 7 Особливості провадження у справах про банкрутство окремих категорій суб'єктів підприємницької діяльності

Особливості банкрутства містоутворюючих підприємств. Особливості банкрутства особливо небезпечних підприємств. Особливості банкрутства сільськогосподарських підприємств. Особливості банкрутства страховиків. Особливості провадження у справах про банкрутство професійних учасників ринку цінних паперів. Особливості визнання банкрутом суб'єкта підприємницької діяльності – громадянина. Особливості банкрутства фермерського господарства. Особливості застосування процедури банкрутства до боржника, що ліквідується власником (засновником).

I. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України (із змінами і доповненнями). – К.: Атіка, 2006. – 64с.
2. Господарський процесуальний кодекс України (із змінами і доповненнями).// www.zakon.rada.gov.ua
3. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його боржником». // www.zakon.rada.gov.ua

II. Судова практика

1. Рішення Конституційного Суду України від 20.06.2007р. № 5-рп/2007 у справі за конституційним зверненням відкритого акціонерного товариства «Кіровоградобленерго» про офіційне тлумачення положень частини восьмої статті 5 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (справа щодо кредиторів підприємств комунальної форми власності). // www.zakon.rada.gov.ua
2. Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 14.08.2007р. № 01-8/675 «Про деякі питання практики застосування норм Господарського процесуального кодексу України, порушені у договірних записках про роботу господарських судів у першому півріччі 2007 року»// Юридичний вісник України. – 2007, № 35. – с.5-7. // www.zakon.rada.gov.ua
3. Рекомендації Президії Вищого господарського суду України від 04.06.2004 № 04-5/1193 «Про деякі питання практики застосування Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом». // Вісник господарського судочинства. – 2004, № 4. – с. 85-101. // www.zakon.rada.gov.ua

III. Спеціальна література

1. Асєєва Н. Окремі проблеми застосування законодавства про банкрутство. – Право України, 2004. – № 11.
2. Асєєва Н. Правовий механізм захисту інтересів сторін у процедурі банкрутства. – Право України, 2005. – № 9.
3. Афанасьєв Р.Г. Банкрутство: напрямки вдосконалення ліквідаційної процедури. – Вісник господарського судочинства, 2000. – № 1.
4. Афанасьєв Р.Г. Проблеми правового регулювання банкрутства за законодавством України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.04 / НАН України; Інститут економіко-правових досліджень. — Донецьк, 2001. — 20с.
5. Балбекова О. Арбітражний керуючий – агент держави. Міжнародний аспект статусу. – Юридичний радник, 2006. - №13.
6. Банкрутство. Правозастосування та судова практика./Упорядник.: Б.М. Грек та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 304с.
7. Барабашова Н., Бондік В. Еволюція норм договірного права у конкурсному процесі. – Право України, 2003. – № 11.
8. Барабашова Н., Сгара Е. Мирова угода в процедурі банкрутства: роль економіко-правових факторів. – Право України, 2003. – № 1.

9. Барабашова Н., Стара Е. Правове регулювання процедури банкрутства містоутворюючих та особливо небезпечних підприємств. – Право України, 2003. – № 9.

10. Баранець М. Актуальні проблеми розгляду справ про банкрутство. – Вісник господарського судочинства, 1997. – № 1.

11. Барбашова Н. Проблеми мирової угоди у процедурі банкрутства. – Підприємництво, господарство і право, 2006. – № 7.

12. Басалюк Т. Визнання недійсними заінтересованих угод боржника в процедурі банкрутства. – Вісник господарського судочинства, 2005. – № 4.

13. Бірюков О. Акціонери у справах про банкрутство: теорія і сучасна практика. – Вісник господарського судочинства, 2006. – № 5.

14. Бірюков О. Конкурсне право в сучасній Україні. – Вісник господарського судочинства, 2006. – № 3.

15. Бірюков О. Право банкрутства на зламі віків: уроки для України. – Вісник господарського судочинства, 2006. – № 4.

16. Бірюков О. Уніфіковані правила у сфері транскордонних банкрутств у міжнародних документах і судовій практиці. – Право України, 2008. – № 10.

17. Бірюков О. ЮНСІТРАЛ і транскордонні банкрутства. – Підприємництво, господарство і право, 2007. – № 2.

18. Бондик В. Трансформація власності в процедурі банкрутства. – Право України, 2001. – № 7.

19. Бурбело О. А., Карпенко В. Ю., Чуніхіна Л. М. Правові проблеми здійснення процедур банкрутства підприємств: монографія / Луганський держ. ун-т внутрішніх справ ім. Е.О.Дідоренка. — Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О.Дідоренка, 2008. — 194с.

20. Бутирський А. Місце та роль мораторію на задоволення вимог кредиторів у процедурах банкрутства. – Вісник господарського судочинства, 2005. – № 2.

21. Бутирський А. Правове регулювання відмови від виконання договорів боржника у процедурах банкрутства. – Вісник господарського судочинства, 2005. – № 6.

22. Вечірко І. Господарський суд як суб'єкт процесуальних правовідносин у провадженні у справах про банкрутство. – Підприємництво, господарство і право, 2008. – № 6.

23. Вишневецький Ю. Судова практика «на сторожі» інтересів недобросовісного боржника. – Юридичний радник, 2005. - № 7.

24. Гайворонський В.М., Тітов М.І. До питання про концептуальні засади законотворення (на прикладі законодавства про банкрутство). – Вісник господарського судочинства, 2002. – № 1.

25. Грек Б. Банкрутство в Україні: минуле і сьогодення. – Право України, 2004. – № 6.

26. Джузь В. Напрями вдосконалення інституту неспроможності (банкрутства) в законодавстві України. – Право України, 1995. – № 9-10.

27. Джузь В. Про засади реформування процесуального режиму інституту неспроможності. – Вісник господарського судочинства, 1999. – № 1.

28. Джузь В. Проблема процесуального плюралізму у справах про неспроможність. – Вісник господарського судочинства, 2005. – № 1.

29. Джунь В. Проблеми вдосконалення конкурсного управління. – Вісник господарського судочинства, 2005. – № 2.
30. Джунь В. Проведення у справах про банкрутство як частина Арбітражного процесуального кодексу України. – Вісник господарського судочинства, 1995. – № 1.
31. Джунь В. Соціальна детермінація формування і застосування законодавства про банкрутство. – Право України, 2001. – № 12.
32. Джунь В. Техніко-юридичні аспекти застосування інституту санації у процедурі банкрутства. – Вісник господарського судочинства, 1995. – № 3-4.
33. Джунь В.В. Інститут неспроможності: світовий досвід розвитку і особливості становлення в Україні. Монографія. – К.: Юридична практика. – 2006. – 384с.
34. Джунь В.В. Нормативний комплекс про неспроможність як підгалузь господарського права. – Вісник господарського судочинства, 2003. – № 1.
35. Джунь В.В. Про глосарій інституту неспроможності. – Вісник господарського судочинства, 2003. – № 2.
36. Джунь В.В. Проблема визначення та оборотоздатності майнових активів у законодавстві про неспроможність. – Вісник господарського судочинства, 2003. – № 3.
37. Джунь В.В. Проблема процесуального плюралізму у справах про неспроможність. – Вісник господарського судочинства, 1998. – № 2.
38. Джунь В.В. Проблема реалізації засад конкурсу у механізмі провадження зі справ про неспроможність. – Вісник господарського судочинства, 2004. – № 1.
39. Джунь В.В. Проблемні питання вдосконалення організації провадження у справах про банкрутство. – Вісник господарського судочинства, 2004. – № 2.
40. Джунь В.В. Процесуальні фігуранти конкурсного процесу у світлі судової практики. – Вісник господарського судочинства, 2005. – № 4.
41. Джунь В.В. Стан та проблеми застосування законодавства про ліквідацію банків у зв'язку з їх неплатоспроможністю, напрями його подальшого вдосконалення. – Вісник господарського судочинства, 2001. – № 4.
42. Джунь В.В. Сучасні тенденції розвитку та визначальні риси законодавства про неспроможність. – Вісник господарського судочинства, 2002. – № 3.
43. Зуєвич А. Банкрутство: практика і питання. – Вісник господарського судочинства, 1998. – № 2.
44. Касуг Б. Відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом. – Юридичний радник, 2005. - №6.
45. Коваленко Т. Правові питання банкрутства фермерських господарств. – Вісник господарського судочинства, 2006. – № 4.
46. Конкурсное производство. Учебно-практический курс./Под ред. В.В. Яркова. – ЕПБ: Изд. Дон. С. – Петербург. ун-та, 2006.
47. Короленко В. Правове регулювання здійснення профспілками представництва прав та інтересів працівників у ході процедур відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом. – Підприємство, господарство і право, 2007. – № 1.

- 48.Коташевська Т. Плюси та мінуси проекту Закону України щодо банкрутства фізичної особи. – Юридичний радник, 2009. - №30.
- 49.Кравчук В. Виникнення, зміна та припинення корпоративних праввідносин під час банкрутства. – Юридичний радник, 2007. - №19.
- 50.Кравчук В. Обмін вимог кредиторів на корпоративні права боржника в процедурі банкрутства. – Юридичний радник, 2007. - №20.
- 51.Крикун В.Б. Інститут банкрутства в системі державного регулювання ринкової економіки: Автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Національна академія держ. управління при Президентові України. — К., 2007. — 20с.
- 52.Куліш Р. Розгляд спорів, пов'язаних з банкрутством підприємств. – Вісник господарського судочинства, 1997. – № 2.
- 53.Литвиненко А. Обговорення нової редакції Закону України «Про банкрутство». – Право України, 1996. – №4.
- 54.Литвинова Г., Верховець А. Про необхідність вдосконалення законодавства про банкрутство. – Вісник господарського судочинства, 1998. – № 2.
- 55.Лочман Я. Процедура банкрутства банків: нинішній стан та перспективи. – Право України, 2001. – № 3.
- 56.Малига В.А. Правове забезпечення санації та мінімізації негативних наслідків банкрутства: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.04 / НАН України; Інститут економіко-правових досліджень. — Донецьк, 1999. — 21с.
- 57.Мельник А. Відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: окремі проблеми. – Право України, 2001. – № 10.
- 58.Науково-практичний коментар до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»./За ред. О.І. Харитонової. – Х.: «Одісей», 2008. – 336с.
- 59.Поляков Б. Правове становище кредиторів у процедурі банкрутства. – Право України, 2001. – № 7.
- 60.Поляков Б. Про концепцію реформування законодавства про неспроможність (банкрутство). – Право України, 2003. – № 7.
- 61.Поляков Б.М. Арбітражний керуючий – сама залежна фігура процедури банкрутства. – Вісник господарського судочинства, 2001. – № 3.
- 62.Поляков Б.М. Вдосконалення процесуального законодавства про банкрутство. – Вісник господарського судочинства, 2001. – № 2.
- 63.Поляков Б.М. Деякі питання виникнення та припинення повноважень арбітражного керуючого в процедурі банкрутства. – Вісник господарського судочинства, 2004. – № 3.
- 64.Поляков Б.М. Деякі питання по ініціюванню провадження справ про банкрутство. – Вісник господарського судочинства, 2002. – № 1.
- 65.Поляков Б.М. Деякі питання правового статусу кредиторів у процедурі банкрутства. – Вісник господарського судочинства, 2004. – № 4.
- 66.Поляков Б.М. Коментар судової практики Верховного Суду України у справах про банкрутство. – К.: Логос, 2008. – 488с.
- 67.Поляков Б.М. Ліквідація як процедура банкрутства в Україні. – Вісник господарського судочинства, 2002. – № 2.

68. Поляков Б.М. Мирова угода в процедурі банкрутства. – Вісник господарського судочинства, 2003. – № 2.
69. Поляков Б.М. Оскарження судових актів в процедурі банкрутства. – Вісник господарського судочинства, 2004. – № 1.
70. Поляков Б.М. Особливості здійснення процедури санкції керівником боржника. – Вісник господарського судочинства, 2001. – № 4.
71. Поляков Б.М. Підготовче засідання в процедурі банкрутства або «приватний» та «основний» конкурс. – Вісник господарського судочинства, 2003. – № 3.
72. Поляков Б.М. Правове регулювання процедури розпорядження майном в справі про банкрутство. – Вісник господарського судочинства, 2002. – № 4.
73. Поляков Б.М. Правове регулювання штрафних санкцій у відносинах неспроможності. – Вісник господарського судочинства, 2004. – № 2.
74. Поляков Б.М. Правові проблеми регулювання неспроможності (банкрутства): Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.04 / НАН України ; Інститут економіко-правових досліджень. — Донецьк, 2003. — 38с.
75. Поляков Б.М. Припинення грошових зобов'язань в процедурі банкрутства. – Вісник господарського судочинства, 2003. – № 4.
76. Поляков Б.М. Санація як процедура банкрутства. – Вісник господарського судочинства, 2003. – № 1.
77. Поляков Б.М. Спростування майнових дій боржника в процедурі банкрутства. – Вісник господарського судочинства, 2002. – № 3.
78. Пригуза П. Проблеми відновлення платоспроможності через розпорядження майном боржника. Філософія банкрутства. – Вісник господарського судочинства, 2006. – № 6.
79. Пригуза П. Проблеми національної моделі неспроможності та банкрутства. – Вісник господарського судочинства, 2007. – № 2.
80. Пригуза П.Д. Конкурсне право та конкурсний процес. Теоретичні та практичні аспекти розвитку. – Вісник господарського судочинства, 2007. – № 3.
81. Пригуза П.Д. Конкурсне право та конкурсний процес. Теоретичні та практичні аспекти розвитку. – Вісник господарського судочинства, 2007. – № 3.
82. Пронська Г. Деякі питання удосконалення законодавства про банкрутство. – Вісник господарського судочинства, 1995. – № 3-4.
83. Радзивілюк В. Состояние законодательства о банкротстве в Украине и перспективы его гармонизации. – Підприємництво, господарство і право, 2006. – № 5.
84. Радзивілюк В.В. Санація як процедура банкрутства: історично-правове дослідження. – Вісник господарського судочинства, 2000. – № 4.
85. Радзивілюк В.В. Санація як судова процедура банкрутства: порівняльно-правове дослідження: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.04 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2001. — 17с.
86. Радзивілюк В.В. Судова процедура санації: проблеми визначення та термінології. – Вісник господарського судочинства, 2002. – № 2.
87. Реформа системи банкрутства в Україні./Агентство з питань банкрутства / О.Г. Тарасенко (ред.). — К.: Преса України, 2000. — 528с.
88. Рябцева Я.Г. Арбітражний керуючий: кваліфікаційні вимоги та етика професійної діяльності. – Вісник господарського судочинства, 2003. – № 4.

- 89.Рябцева Я.Г. Відповідальність арбітражного керуючого. – Вісник господарського судочинства, 2004. – № 1.
- 90.Рябцева Я.Г. Поняття та ознаки банкрутства. – Вісник господарського судочинства, 2002. – № 4.
- 91.Сгара Е.В. Використання інституту мирової угоди у процедурі банкрутства: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.04 / НАН України; Інститут економіко-правових досліджень. — Донецьк, 2005. — 17с.
- 92.Сміян Л.С., Грек Б.М., Костенко О.М., Нікітін Ю.В., Кононенко Л.М., Нікітін Д.Ю. Правове регулювання банкрутства: підручник / Національна академія управління; Академія муніципального управління / Л.С. Сміян (відп.ред.). — К. : КНТ, 2009. — 461с.
- 93.Степанов О. Проблемні питання визнання недійсними правочинів боржника у процедурі неспроможності (банкрутства). – Право України, 2004. – № 12.
- 94.Степанов О.О. Господарсько-правові засоби попередження банкрутства: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.04 / НАН України; Інститут економіко-правових досліджень. — Донецьк, 2006. — 20с.
- 95.Сулейманова А. Захист прав кредиторів при тривалому невиконанні законного рішення суду, протягом банкрутства державних підприємств (порушення ч. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основних свобод). – Юридичний радник, 2006. - №13.
- 96.Титич В. Порушення основних принципів конкурсного процесу нормами Закону України «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу». – Юридичний радник, 2007. - №20.
- 97.Титич В. Правові аспекти та роль уповноваженої особи господарського товариства в процедурах банкрутства. – Юридичний радник, 2007. - №15.
- 98.Тітов М. Законодавство про банкрутство (проблеми і перспективи). – Право України, 1995. – № 11.
- 99.Тітов М. Уточнення поняття банкрутства - визначальний напрям подальшого вдосконалення Закону України «Про банкрутство». – Вісник господарського судочинства, 1996. – № 1.
100. Тітов М., Бондаренко В. Новий закон про банкрутство: проблеми застосування. – Право України, 2000. – № 8.
101. Устименко В., Джабраїлов Р. Правове регулювання банкрутства комунальних підприємств. – Право України, 2007. – № 5.
102. Чувпило О. Монографія з права неспроможності (банкрутства). – Право України, 2003. – № 11.
103. Ющенко С. Соотношение исполнительного производства с процедурой банкротства. – Підприємництво, господарство і право, 2003. – № 1.